

[Ingvar Dahl.]

af det økonomiske niveau. Fra socialdemokratisk side må vi anlægge det for os naturlige synspunkt, at der ikke skal bygges mere, end hvad nationen har råd til, men de materialer og den arbejdskraft, der under de herskende økonomiske forhold står til rådighed for boligbyggeriet, skal efter vor opfattelse også udnyttes fuldtud. Byggevirksomheden skal efter vor opfattelse ikke anvendes som regulator for at sætte den økonomiske aktivitet i landet ned og endda ned under den forsvarlige grænse. Det må da både under hensyn til de betænkeligheder af såvel valutarisk som økonomisk beskaffenhed, som ministeren har givet udtryk for, og under hensyn til det forslag, han har fremsat, som indeholder den ny låneform, hvorefter staten på grundlag af bindende lånetilbud fra en kreditforening supplerer lånene op til en lånegrænse på ca. 75 pct. af ejendommens værdi efter vurderingen til stempelefterretning, være meningen at fremkalde en forøgelse af boligproduktionen.

Men hvordan kan disse to næsten modsatte synspunkter forenes? Enten må ministeren ikke tillægge det foreliggende lovforslag den betydning, at det i væsentlig grad vil forøge boligproduktionen, eller også må ministeren se helt bort fra de før nævnte betænkeligheder, både hvad valuta og hvad økonomi angår. Thi efter den foreslåede lovgivning vil det jo ikke være muligt at begrænse det private byggeri. Hvis der derfor fremkaldes en stærk forøgelse af det private boligbyggeri, vil det sociale boligbyggeri blive udsat for en tilsvarende nedskæring, såfremt det økonomiske program skal overholdes. Altså var det ikke forkert, når der var nogle, der havde antydnet, at den højtærede minister førte byggepolitik, men ikke boligpolitik. Thi boligpolitik vil vist alle forstå således, at formålet må være at bygge til sådanne priser, at befolkningsgruppen med jævne indtægter kan overtage de opførte boliger til indretning af deres fremtidige hjem. Men i samme udstrækning, som det sociale boligbyggeri afsvækkes og byggeriet fordyres gennem stigende rentebyrder og på anden måde, vil der ske en væsentlig forskydning til fordel for den bedrestillede medborgergruppe, men det vil være til skade for dem,

der i forvejen har økonomiske vanskeligheder nok. Hvis vi derfor fører denne tanke række videre, må vi komme til det resultat, at det i høj grad er i ministerens interesse at fremhjælpe privatbyggeriet på bekostning af det sociale byggeri; thi der findes ikke et sted i ministerens fremsættelsestale, hvor han blot antyder, at kontrol med lejen må anses for nødvendig.

For fastsættelsen af lejen åbner forslaget to muligheder: først den, at så længe efterspørgslen er tilstrækkelig stor, kan den private bygherre uanset omkostningen fastsætte den leje, han finder passende. For det andet, hvis efterspørgslen viser nedadgående tendens, kan han fastsætte lejen under hensyn til konkurrencen. Det vil derefter være muligt for ham i henhold til det foreliggende lovforslags § 2 under trusel af opsigelse at forhøje lejen med 3 måneders varsel. Ministeren har dog indflettet den bestemmelse, at forhøjelsen skal godkendes af kommunalbestyrelsen, og at det skal dokumenteres, at ejendommens driftsudgifter efter sidste lejefastsættelse er blevet væsentlig forøget. Her må man imidlertid først og fremmest erindre, at der vil hengå en rum tid, før den endelige opgørelse af byggeomkostningerne kan foreligge. Det ved den højtærede minister af erfaringer, som han har indhøstet i sit nuværende høje embede. Alene truslen om opsigelse i en boligfattig tid overfor lejere, der i virkeligheden ikke er beskyttet, har en højst uheldig virkning. Hertil kommer de omkostninger, der til enhver tid vil være forbundet med flytning, herunder naturligvis også de udgifter, som uvægerlig følger med enhver nyetablering. Men yderligere må det understreges, at medens der er tale om kommunalbestyrelsens godkendelse af en lejeforhøjelse, skal lejerne ikke høres i den for dem så vigtige sag, men der er åbnet adgang til at indanke sagen for indenrigs- og boligministeriet, og først på dette tidspunkt får lejerne adgang til at tale med om fastsættelsen af huslejens størrelse.

Man vil af det, jeg her har nævnt, forstå, at boligministeren ikke har skelet særlig villigt til dem, der skal bebo de private bygherrers ejendomskomplekser. Derimod har ministeren sendt venlige blikke — ja, man kan endog sige meget venlige blikke til bygherren. Den private bygherre skal nemlig